

II

Tot va començar un dilluns de setembre al matí, a la platja. En diuen la platja, a falta d'un nom millor, encara que no s'hi pugui banyar ningú per culpa dels esculls i dels corrents, ni estirar-s'hi perquè està feta de còdols volcànics, rasposos i punyents.

La Vella s'hi passejava cada dia. La Vella és l'antiga professora. Tots els habitants de l'illa han passat per la seva classe. Ella coneix totes les famílies. Va néixer aquí i també hi morirà. No se l'ha vist mai somriure. No se sap quina edat té. Segurament prop de vuitanta anys. En feia cinc que havia hagut de deixar la classe, a contracor. En aquella època, feia la seva passejada cada matí, durant les primeres hores del dia, amb el seu gos, un encreuament d'ulls melancòlics a qui res no agradava tant com empaitar gavines.

Sempre anava sola per la platja. No hi havia res ni cap oratge que la pogués fer renunciar a aquella caminada vora mar, en aquell indret desolat que semblava arrencat d'un país del nord, d'Escandinàvia o d'Islàndia, i deixat caure allà com per fer mal a l'ànima.

Aquell dia, el gos corria al seu voltant com de costum. Saltava enlaire cap als ocellots que el desafiaven insolents. El

temps era de pluja. Fina encara, lleugera i freda, i la mar empenyia unes onades dolentes, curtes però tibants que es polvoritzaven sobre el codolar en una escuma bruta.

De sobte el gos es va aturar, va bordar, i va sortir disparat en una cursa boja que el va portar una mica més lluny, a una cinquantena de metres, cap a tres formes allargades que l'onatge havia llançat a la riba però que encara sacsejava una mica, com si li costés abandonar-les del tot. El ca les va ensumar, es va girar per mirar la Vella i va deixar anar un udol molt llarg.

En aquell mateix moment, dos homes van veure també les formes al codolar: l'Amèrica, un solter un xic vinyataire, un xic manetes, que de tant en tant venia a veure què havia arrossegat el corrent fins allà: bidons llançats per la borda, posts perdudes, xarxes, cordams, fustes a la deriva. Va veure al lluny les formes estranyes. Va baixar del carro, va acariciar el costat del seu ase i li va dir que no es mogué, que es quedés allà, al camí. També hi havia l'Espasa, a qui deien així perquè, tot i no ser gaire espavilat, segurament és un dels pescadors de peix espasa més fins de l'illa, ja que coneix els costums del gran emperador, els fons on viu, els seus humors i els seus cicles, i és capaç d'endevinar-ne les rutes i els estratagemes.

Aquell dia els vaixells no havien sortit. Feia massa mal temps. L'Espasa treballava per a l'Alcalde, que era el patró de pesca més important de l'illa. Tenia tres embarcacions de motor i les instal·lacions de cambres frigorífiques per emmagatzemar el seu peix i el dels altres deu patrons, que eren massa pobres per tenir-ne de pròpies.

Dos dies abans, mentre tots eren a la mar, una ventada s'havia emportat tres boies a les quals estaven fixades unes

nanses de llagosta que l'Espasa havia col·locat mar endins, pel seu compte, durant el dia i la nit que l'Alcalde li havia deixat el vaixell.

Aquell dilluns al matí havia anat a la platja per veure si el corrent les havia empès fins allà. Va ser el llarg crit del gos el que el va alertar. Caminava a distància de la Vella, que no l'havia sentit. De sobte la va veure accelerar el pas i ensopegar amb els còdols, caure gairebé, redreçar-se. Va notar que passava alguna cosa. Va veure l'Amèrica, que acabava de baixar del carro i també anava cap al gos.

Tots tres, la Vella, l'Espasa i l'Amèrica, van arribar al mateix temps allà on eren les formes xopes que les onades animaven. El gos va mirar la seva mestressa, va deixar anar un clapit i va ensumar el que la mar acabava d'escopir: tres cossos d'homes negres, vestits només amb texans i samarreta, descalços, que semblaven dormir, amorrats al codolar.

La Vella va ser la primera a parlar:

—Què espereu? Traieu-los!

Els dos homes es van mirar i van fer el que la Vella mavena. No sabien gaire com agafar els cadàvers i dubtaven. Finalment els van agafar per sota de les aixelles i els van arrossegar a reculons, per estirar-los l'un al costat de l'altre damunt dels còdols foscos.

—No els podeu deixar així! Gireu-los.

Van tornar a dubtar però van acabar tombant els cossos de costat i de sobte va aparèixer el rostre dels morts.

No tenien ni vint anys. Semblaven dormir d'un son dur que els havia torçat els llavis i els havia marbrat la pell amb unes clapes violàcies, cosa que els donava una fesomia tan cada que semblava un retret.

La Vella, l'Amèrica i l'Espasa es van senyar tots tres alhora.

El gos va bordar. Tres cops. I es va tornar a sentir la veu de la Vella:

—Amèrica, no portes cap lona al carro?

L'Amèrica va assentir. Es va allunyar.

—I tu, Espasa, ves a avisar l'Alcalde. No parlis amb ningú més. Torna-te'n amb ell. No badis.

L'Espasa no va discutir i se'n va anar corrent. La mort sempre li havia fet por. Es va sentir la remor de la mar després de la ventada que durant la nit havia escombrat l'illa i que s'havia sentit fins a les cases perquè havia llançat la seva escopinada salada sota les portes, entre les pedres disjunctes i dins les xemeneies. De fet la gent havia dormit malament, regirant-se en el llit sense parar, aixecant-se per pixar o per anar a beure un got d'aigua.

La Vella i el gos es van quedar al costat dels cossos. L'escena era com un quadre de museu, edificant, tot i que no se sabia ben bé quina moral podia il·lustrar: la mar infinita, tres cossos d'homes negres i joves, una vella i un gos, drets al seu costat. Ja es veia que allò devia tenir algun significat, però en aquell moment era difícil trobar-lo.

L'Amèrica va tornar amb una lona de plàstic blau.

—Tapa'ls —li va dir la Vella.

Els cossos van desaparèixer sota la mortalla sintètica. L'Amèrica va disposar uns còdols grossos damunt les vores perquè no l'aixequés el vent, que igualment va intentar escolar-se per sota. Això va generar una música crepitant, arrugada, de carpa de circ.

—D'on creu que venen, Mestressa?

L'Amèrica, tot i els seus quaranta anys, els dits grossos d'home i el rostre clivellat de pastilla de sabó gastada, va recupear la inquietud i la veu de nen. Es va encendre una cigarreta.

—A tu què et sembla? —va dir la Vella amb brusquedat.

L'Amèrica va arronsar les espatlles, va fer una pipada, esperant que li formulessin una veritat que ell no gosava pronunciar. Però com que la Vella callava, ell va murmurar, dubtant com un alumne poc segur de la seva resposta, apuntant amb la barbeta a la llunyania pàl·lida cap al sud.

—D'allà baix...?

—És clar, d'allà baix! No han caigut pas del cel! No has estat mai gaire espavilat però sí que deus mirar la tele com tothom, oi?